

ศึกษามหาบัณฑิตของดาวเทียมไทยคม ในฐานะดาวเทียมแห่งชาติของไทย

นางสาว ธิดา ผลิตผลการพิมพ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-333-138-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF THE ROLES OF THAICOM
AS THAI NATIONAL SATELLITE SYSTEM

Miss Thida Plitpholkarnpim

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements
for the Degree of Master of Art in Mass Communication

Department of Mass Communication

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974-333-138-7

ธิดา ผลิตผลการพิมพ์ : ศึกษาบทบาทของดาวเทียมไทยคม ในฐานะดาวเทียมแห่งชาติของไทย
(A STUDY OF THE ROLES OF THAICOM AS THAI NATIONAL SATELLITE
SYSTEM) อ. ที่ปรึกษา : รศ. วิภา อุดมฉัตร , 136 หน้า. ISBN 974-333-138-7.

การวิจัยเรื่อง ศึกษาบทบาทของดาวเทียมไทยคม ในฐานะดาวเทียมแห่งชาติของไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและตรวจสอบการใช้งานดาวเทียมไทยคมด้านต่างๆในปัจจุบัน โดยเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของโครงการ และวิเคราะห์บทบาทของดาวเทียมไทยคมในฐานะดาวเทียมแห่งชาติของไทย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับดาวเทียมสื่อสารดวงแรกของประเทศไทยดังกล่าวนี้และเพื่อส่งเสริมองค์ความรู้เกี่ยวกับสถานภาพของวงการสื่อสารกระจายเสียงของไทย โดยในการวิจัยมุ่งศึกษาการใช้งานของดาวเทียมไทยคมทั้ง 3 ดวง ด้วยวิธีสัมภาษณ์บุคคล, วิจัยเอกสาร และสังเกตรายการโทรทัศน์ที่เกี่ยวข้อง

ผลของการวิจัยพบว่า ดาวเทียมไทยคมทั้ง 3 ดวงในฐานะของดาวเทียมของชาตินั้น มีบทบาทหลักในการรองรับการเติบโตของวงการสื่อสารของไทย ซึ่งเห็นได้จากจำนวนผู้ใช้บริการวงจรรวมดาวเทียมภายในประเทศที่เพิ่มสูงขึ้นมากหลังจากมีดาวเทียมไทยคม แต่ก็มีแนวโน้มจะประสบปัญหาจากการถอนตัวของผู้ใช้บริการเนื่องจากความไม่พึงพอใจด้านต่างๆซึ่งจะส่งผลให้บทบาทด้านนี้ลดน้อยลง

นอกจากนั้น ดาวเทียมไทยคมยังมีบทบาทในการเป็นดาวเทียมสื่อสารดวงแรกของประเทศไทยและถือเป็นกรรมสิทธิ์ของชาติ โดยรัฐบาล(กระทรวงคมนาคม)เป็นเจ้าของและเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากผู้รับสัมปทาน โดยในขณะเดียวกัน ผู้รับสัมปทานก็ดำเนินกิจการดาวเทียมไทยคมในลักษณะของธุรกิจสร้างผลกำไรเป็นหลัก

สำหรับบทบาทต่อประชาชน พบว่าดาวเทียมไทยคมมีบทบาทให้ประชาชนทั่วประเทศไทยได้รับข่าวสารอย่างทั่วถึง และเป็นช่องทางให้เกิดการสร้างความเท่าเทียมทางการศึกษา ผ่านโครงการการศึกษาทางไกล แต่ยังคงเป็นส่วนน้อย เช่นเดียวกับบทบาทต่อวงการกระจายเสียง ที่ทำให้เกิดการพัฒนากระบวนการถ่ายทอดรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมสู่ผู้รับโดยตรง (Direct-to-Home) ขึ้น แต่ยังคงอยู่ในระดับที่ไม่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งทั้งสองส่วนนี้เกิดจากปัญหาด้านความไม่พร้อมทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ

ภาควิชา ..... การสื่อสารมวลชน .....
สาขาวิชา ..... การสื่อสารมวลชน .....
ปีการศึกษา ..... 2539 .....

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ทำวิทยาร่วม .....

3970696028 : MAJOR MASS COMMUNICATION
KEY WORD: THAICOM / ROLES / NATIONAL SATELLITE

THIDA PLITPHOLKARNPIM : A STUDY OF THE ROLES OF THAICOM AS THAI NATIONAL SATELLITE SYSTEM. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. VIPHA UTAMACHANT , 136 pp.
ISBN 974-333-138-7.

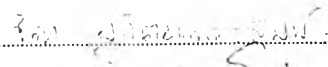
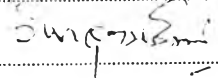
The objectives of this research are to study and explore current performance of THAICOM in comparison with the objectives of the THAICOM project, and to analyze the roles of THAICOM as Thai national satellite system so that understanding of Thailand's first communications satellites can be improved and knowledge constituents about a status of Thai broadcasting communications can be enhanced. With a focus on performance of the three THAICOM satellites, this is a descriptive research conducted by interviews, literature reviews, and observation on related television programs.

The research shows that these three THAICOM satellites as Thai national satellite system play a vital role in meeting the growth of Thai communications as evidently seen in growing domestic users of the transponder after availability of the THAICOM. Nevertheless, there has been a potential for service cancellation of the unsatisfied users due to diminishing significance of the role in several aspects.

In addition, THAICOM is also Thailand's first communications satellite owned by the Ministry of Transport and Communications, which is entitled to benefit from concessionaires who simultaneously run the THAICOM enterprises as a major profitable business.

Upon a matter of public concern, THAICOM performs as a medium, to some extent, for providing news throughout the country, and creating equality of educational opportunity through the project of education promotion in remote areas. In a similar manner, the role of THAICOM in improving the Direct-to-Home Broadcasting remains inconsistent with the objectives of the THAICOM project. These two ongoing problems derived mainly from economic weaknesses.

ภาควิชา..... การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา..... การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา..... 2539

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

๒

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของท่านรองศาสตราจารย์ วิภา อุดมฉันทน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆในการวิจัยด้วยดีมาตลอด จึงขอกราบขอบพระคุณท่านไว้ ณ ที่นี้

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณบิดา-มารดา ซึ่งให้การสนับสนุนทั้งด้านกำลังใจและสติปัญญาแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ปัญหานำวิจัย.....	13
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	13
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	13
1.5 นิยามศัพท์.....	14
1.6 ประโยชน์ของการวิจัย.....	14
2. แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
2.1 เกณฑ์เรื่องวัตถุประสงค์ของดาวเทียมไทยคม.....	15
2.2 เกณฑ์เรื่องลักษณะกำหนดของสื่อกระจายเสียง.....	18
2.3 แนวคิดเรื่องเสรีภาพในการกระจายเสียง.....	21
2.4 แนวคิดเรื่องแบบใหม่แห่งการไหลของรายการโทรทัศน์.....	23
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	26
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	30
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	30
3.2 แหล่งข้อมูล.....	31
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	32
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
3.5 การนำเสนอข้อมูล.....	33

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	
4.	การใช้งานดาวเทียมไทยคมในปัจจุบัน.....34
4.1	ผู้ให้บริการดาวเทียมไทยคม..... 35
4.2	ผู้ใช้บริการดาวเทียมไทยคม..... 41
4.3	สรุปสภาพการใช้งานดาวเทียมไทยคมในปัจจุบัน..... 54
5.	การใช้งานดาวเทียมไทยคม
	ในด้านการถ่ายทอดสัญญาณรายการโทรทัศน์ในปัจจุบัน..... 64
5.1	สภาพการใช้งานดาวเทียมไทยคม
5.2	การนำเข้าและส่งออกรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมไทยคม.....85
5.3	สรุปสภาพการใช้งานดาวเทียมไทยคม
	ในการถ่ายทอดสัญญาณรายการโทรทัศน์..... 88
6.	วิเคราะห์บทบาทของดาวเทียมไทยคม ในฐานะดาวเทียมแห่งชาติของไทย..... 90
7.	สรุปผลการวิจัย ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะของการวิจัย..... 104
7.1	สรุปผลการวิจัย.....104
7.2	ข้อจำกัดของการวิจัย.....109
7.3	ข้อเสนอแนะของการวิจัย..... 110
	รายการอ้างอิง..... 111
	ภาคผนวก..... 114
	ประวัติผู้เขียน..... 136

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	แสดงการเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างดาวเทียมไทยคม 1 , 2 และ 3..... 39
2	ประเภทและรายชื่อผู้ใช้บริการดาวเทียมไทยคม 1 , 2 และ 3..... 42
3	แสดงปริมาณการใช้งานวงจรรดาวเทียมไทยคม 1, 2 และ 3 ในย่านความถี่ C-Band และ Ku-and..... 55
4	แสดงอัตราค่าเช่าของวงจรรดาวเทียมไทยคมและดาวเทียมดวงอื่น..... 57
5	แสดงผลกำไร (ขาดทุน) จากการดำเนินงานในธุรกิจต่างๆของ บริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่นส์ จำกัด (มหาชน) ตั้งแต่ปี 2537-2541..... 61
6	แสดงการเปรียบเทียบจำนวนวงจรรดาวเทียมที่ถูกเช่าใช้เพื่อการสื่อสาร ภายในประเทศไทย ช่วงก่อนและหลังการเปิดให้บริการของดาวเทียมไทยคม.... 92

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แสดงพื้นที่ให้บริการของดาวเทียมไทยคม 1 , 2 และ 3.....	39
2 แสดงการใช้งานดาวเทียมไทยคม ด้านการสื่อสารทางโทรศัพท์และให้บริการอินเทอร์เน็ต.....	49
3 แสดงการใช้งานดาวเทียมไทยคม ด้านเครือข่ายสื่อสารระบบ VSAT.....	50
4 แสดงการใช้งานดาวเทียมไทยคม ด้านการถ่ายทอดรายการโทรทัศน์แบบฟรี-ทีวี.....	51
5 แสดงการใช้งานดาวเทียมไทยคม ด้านการถ่ายทอดรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา.....	52

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 แสดงสัดส่วนการใช้วงจรวาดเขียนไทยคมเพื่อการสื่อสารประเภทต่างๆ.....	53
2 แสดงสัดส่วนประเภทรายการใน 1 สัปดาห์ ของโครงการ ไทย ทีวี 5 โกลบอล เน็ตเวิร์ค.....	70
3 แสดงสัดส่วนประเภทรายการใน 1 สัปดาห์ ของ ผู้ประกอบการถ่ายทอด รายการโทรทัศน์แบบบอกรับสมาชิกในประเทศไทย (ยูบีซี).....	76